

Mere end 20 års naturgenopretning i Gravlev Ådal ved Rebild Bakker i Himmerland er nået til vejs ende. Det betyder, at den fredede ådal igen kan byde på slyngede åer, engdrag og ikke mindst rekonstruktionen af den hedengangne Gravlev Sø, som den så ud for 200 år siden.

En femstjernet naturoplevelse

Det er en af de sidste dage i den april måned, der sprænger alle varmerekorde. Solen bager fra en næsten skyfri, smådiset formiddagshimmel, og ådalen tager imod med varme, duften af forår og lyden af rislende vand. Det er dansk natur, når det er allerbedst. Det er Gravlev Ådal.

I Kovadsbækken er en gruppe børn med fiskenet, syltetøjs- og forstørrelsesglas i gang med at indfange alskens godt fra vandet. Det er løbebillerne fra skovbørnehaven i Skørping. Tanglopper, sten og centimeterlange ørreder bliver studeret flittigt under kyndig vejledning af Skov- og Naturstyrelsens biolog, Peter Markmann.

God stemning

Kovadsbækkens rislende vand er et af resultaterne af den naturgenopretning, som tog sin begyndelse for mere end 20 år siden. Tilbage i 1985 tog staten initiativ til de første møder med lodsejere og interessenter i området for at diskutere planerne om at genoprette Gravlev Ådal, som den så ud for 200 år siden.

– Forberedelsen og planlægningen er jo langt den største del af arbejdet. Men det er vigtigt, at det tager tid, forklarer forstfuldmægtig i Skov- og Naturstyrelsen Himmerland, Søren Kjær, der de seneste to år har haft genopretningsprojektet som sit største fokusområde.

Først da man gennemførte en fredning af området og i 2007 lavede en jordfordeling, der tilgodeså alle de omkringliggende lodsejere, var vejen banet for et endeligt kompromis.

– Derfor har det også været utrolig vigtigt med kommunikation og dialog med lodsejerne, for de har alle sammen haft forskellige interesser i ådalen. Men jeg synes, at vi er endt med en god stemning, understreger Søren Kjær.

Af samme grund er der i forbindelse med genopretningsprojektet og det videre naturplejeforløb nedsat en brugergruppe bestående af blandt andet lystfiskere, ornitologer, folk fra Danmarks Naturfredningsforening, biologer og

Gravlev Ådal

Den 170 hektar store Gravlev Ådal var efter sidste istid en del af Limfjorden, men da vandet trak sig tilbage og landet hævede sig, efterlod det ådalen med Gravlev Sø. Ådalen gennemløbes af Lindenberg Å og Kovadsbækken og huser blandt andre Gravlev Kilde og Egebæk Kilde. Genopretningen af ådalen indvies officielt den

7. juni. Læs mere om Gravlev Ådal på www.skovognatur.dk/himmerland

lodsejere for at sikre, at alle interesser bliver tilgodeset.

Selve grave- og anlægsarbejdet har dog ikke været nær så omfangsrigt i tid, for efter at tilladelser og plantegninger kom i stand, tog det ikke gravemaskinerne mere end fire måneder fra nytår at ommøblere ådalen til det udseende, den har i dag – og som officielt skal vises frem for publikum 7. juni.

Tilbage til meget gamle dage

Da isen smeltede efter sidste istid, steg havet og trængte langt op i Gravlev Ådal, som blev en del af Limfjorden mere end 25 kilometer mod nord. Men da landet hævede sig, og vandet trak sig

Den forbedrede vandløbskvalitet er særligt til gavn for fiskeynglen i søer og bække.

Landskabsforvalterne foretrækker en lysåben natur i ådalen.

Kreaturene græsser helt ned til søens bredder i den genoprettede Gravlev Ådal.

Genopretningen af Lindenberg Å kan være med til at dæmpe op for iltsvind og fiskedød.

tilbage, efterlod det ådalen med åer og Gravlev Sø. Søen havde landmændene i slutningen af 1800-tallet dog ikke meget brug for; de ville hellere lave korn- og roemarker.

– Derfor besluttede de at dræne søen ved at grave grøfter omkring den, så vandet kunne forsvinde fra ådalen, fortæller Søren Kjær.

Det er denne sø, man blandt andet har genskabt i naturgenopretningsprojektet. Samtidig er både den nærliggende Lindenberg Å og Kovadsbæk ført tilbage til deres oprindelige løb – og begge løber nu uden om søen for at sikre en bedre vandløbskvalitet i åen til gavn for insekter, fugle og ikke mindst fisk, der har nemmere ved at gyde og pleje deres afkom i de lave vandløb med gruset havbund frem for i søen, hvor faren fra gedder og andre rovfisk lur.

Endelig har man besluttet at åbne ådalen mere op ved at fjerne en stor del af den nuværende beplantning.

– Hvis ikke vi gør noget, så vil det gro til i pilekrat. Og det er vi som mennesker og landskabsforvaltere ikke interesseret i, fordi vi foretrækker lysåben natur her i ådalen, understreger Søren Kjær.

Ekstra krydderi

Vi følger en trampesti af barkflis til den nylagte bro over Lindenberg Å, hvor man aner perspektivet af et rigt fiskeliv i det klare, rene vand.

Bevæbnet med fiskenet, syltetøjs- og forstørrelsesglas fanger børnene alt godt fra Kovadsbækken.

Efter mere end 20 års tilløb var gravemaskinerne blot fire måneder om at genskabe Gravlev Ådal.

– Vi har besluttet os for som forsøg at lade kreaturerne græsse helt ned til åen. Så må tiden vise, om skrænterne kan holde til det – ellers må vi hegne åen fra, siger Søren Kjær.

Samtidig håber han på, at genopretningen af Lindenborg Å – der over de næste 30 kilometer kun har et fald på seks meter – giver gode muligheder for at dæmme op for den iltsvind og efterfølgende fiskedød, som tidligere har givet problemer.

Og vi får et smukt vue ud over ådalen, da vi langsomt begiver os op i Rebild Bakker mod øst. Søren Kjær er glad for, at genopretningen af Gravlev Ådal al-

lerede nu har vist sig at være et ekstra krydderi til turistattraktionen Rebild Bakker, som er langt den mest populære del af Rold Skov og hvert år besøges af 250.000-300.000 mennesker.

– Man kan vel sige, at vi med genopretningen har løftet Gravlev Ådal fra at have været en trestjernet naturattraktion til nu at være en firestjernet, smiler Søren Kjær.

Mangfoldigt dyre- og planteliv

Vi når at møde både rørhøge, fiskehejrer, viber og firben på vores vej. En enkelt snog (eller er det en hugorm?) skutter sig i det høje siv, da vi passerer på boardwalken – en gangsti i træ på pæle, der gør det muligt at besøge området på alle tidspunkter af året uden at få våde sokker.

Nord for Gravlev Sø, der ingen steder er mere end godt en meter dyb, er etableret en sti mod Buderupholm og den nærliggende by Støvring. Det giver byboerne nye muligheder for at opleve naturen på egen hånd. Og det har allerede vist sig at være en succes, for så sent som i maj måned valgte byrådet i Rebild Kommune at holde deres byrådsmøde i ådalen.

Og ved Gravlev Kilde – et tidligere dambrug, der blev opkøbt og nedlagt af Skov- og Naturstyrelsen i 1990'erne – står en havørred og soler sig i genspejlet fra lyset i den blålige, kalkholdige undergrund.

– Fuglekiggerne siger også, at de ofte ser isfuglen flyve rundt herude. Samtidig har vi i år observeret både rød og sågar sort glente ved søen, supplerer Søren Kjær.

Sidstnævnte må ellers betegnes som en yderst sjælden trækgæst herhjemme. Det er intet under, at huspriserne omkring ådalen er steget kraftigt de seneste år og er gået fra klassisk middelparcelhus til liebhaverboliger med panoramaudsigt over den genoprettede ådal.

Fyldt af sanser

Efter tre timers vandring i den genoprettede ådal er denne artikels forfatter fyldt til bristepunktet af indtryk fra den indbydende natur – og skulle dette have været en madanmeldelse, var den blevet forfattet i stil med:

”Allerede ved ankomsten til Gravlev Ådal fornemmer man, at her er tale om et stykke natur så indbydende, at man bliver nødt til at prøve de fleste af retterne undervejs. Og man bliver ikke skuffet, når fauna og flora på den måde hver for sig og i samspillet i den grad pirrer både synet, hørelsen, smagen og sindet.

Således mættet af indtryk slutter vi af med fem stjerner for den fejlfrie og sublime oplevelse, der gør Gravlev Ådal til et yndet rejsemål, som denne anmelder klart vil anbefale alle, der lægger vejen forbi Himmerland. Velbekomme.”

Søren Kjær, forstfuldmægtig i Skov- og Naturstyrelsen Himmerland.